

פז:

ר"ן

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

בבא א"ח מ"י ט"ג ח"ב
נדרים הלכה ו' ס'ג
לאין רבנן ט"ע י"ד
מבבא ב' ג' מ"י ט"ג ח"ב
נדרים הלכה כ' ס'ג
לאין רבנן ט"ע י"ד
סוף קלו ט"ע ס'א:
ג' ד' מ"י ט"ג ח"ב ו'ג
ישמרת ונפס הלכה ד':

תוספות

אבא רבא' קמחי הקמה
[דארתה] תקמחי
לא משמע להו למדרש
יקמחי יקום ממנו לרבן
הקמה והפיה שום: רבי
שבעין רמא. דלמר נפק
שבעית הפקדון ושבעית
לו: דלא הוה שבעית פט
להחריב חמש טעמות עד
שיאמר שבעית לכל אחד
ואחד אלא ממי לא הוה שני
פליג תנא דמתניתין אלא ודאי לפי
גרסא זו משמע דכולהו מודו מה
שפרס הופר. אכל בתוספתא (פ"ו ה"ו)
לא משמע הכי דתניא התם נדרה מן
התמיס ומן הענינים הפר לתמיס
ולא הפר לענינים ומשנה אסורה בין
בתמיס בין בענינים אלא לא הוה שני
מופר כלל קאמר. לפיכך נראה גרסת
קמחי ספירין עיקר נדרים הכי אכל
חכמים אומרים מה הפרה מה שהפר
לא הופר חף הקמה מה שקיים לא
קיים וכן גרסת רבני משה בר נחמן ז"ל בהלכותיו: אמר רבא
ר"ש הוה דאמר עד שיאמר שבעית לכל אחד ואחד. בפרק שבעית
הפקדון הוה דתנן התם (שבעית לו): הוה משה תובעין אותו ואמר שבעית
שאין לך צדי ולך כל אחד ואחד ר"ש אומר עד
שיאמר שבעית לכל אחד ואחד הכא נמי לא השכיח ליה שני נדרים
עד שחומר שאני טועמת לכל אחד ואחד אכל את המרה קונם
שאני טועמת לא תחנה ולא ענבה לר"ש נדר אחד הוה ולרבנן הוה להו
שני נדרים וכבר כתבתי למעלה בפ' פותחין (דף סו. ד"ה ולענין דק"י"ל
כ"ש: ב"ר' א"ר א"ר י"ר. יודע אני שיש נדרים. שמה שנדרה אשמי הוה נדר
גמור אכל איני יודע שיש מפירין שהנבע מפר שום נדר לא של עיני
נפש ולא שנינו לבניה: יפר. לאחר מכן כשנודע לו שהנבע יכול
להפר יפר מן אומיו ויש שיעוד לו דעד ההוא יומא לא קרינא ביה
יום שמעו ונמדרן לו: יודע אני שיש מפירין. שיש מקצת נדרים שהנבעים
מפירין אותן: אכל איני יודע שזה נדר. שזה מאותן נדרים שהנבע
מפר: ר"מ אומר לא יפר. איכא מ"ד דלא יפר כלל קאמר לא היום
ולא אחר שהודיעוהו שהוא יכול להפר היום דלא מקרי יום שמעו
שיהא מפר אלא כשהוא יודע שהוא יכול להפר ולאחר שהודיעוהו
שהוא יכול להפר נמי לא יפר משום דידעה קמייתא לגבי שלא יוכל
להפר אחר מכאן יום שמעו מקרי וכבר עבר וכתב' יפר ביום זה
דסבירא להו דמקצת ידיעה ככל ידיעה אכל כל שעבר יומו טוב אינו
מפר דיומא קמא יום שמעו מקרי לענין שיכול להפר בו ולענין שאינו
יכול להפר מכאן ולהבא. ואיכא מ"ד דכי אמר ר"מ לא יפר דוקא ביום
יודע שיש נדרים ויש מפירין ידיעה גמורה מקריא אע"פ שאינו יודע שזה נדר
דכיומא קמא לא הוה ידע שזה נדר לא מקריא ידיעה: ג' ר' אומר
דמדמכתי בלא ראות משמע דכאן הוה בלא ראות אכל בתוספתא אחר יכול לראות:
רבי מאיר אומר לרבוט את הסומא. רבי מאיר אומר לרבוט את הסומא. רבי מאיר אומר לרבוט את הסומא.
ליה מקצת ידיעה שמרגיש הוא כשכבא זה אכלו אע"פ שאין לו ידיעה גמורה שאין יכול לראות מקומו ממש כיון שאינו רואהו אפי"ה הוה ככל
ידיעה. ולפיכך קמא דפרישנא בתמתניתין הכי פריך מדר"מ אדר"מ ומדרכי יהודה אדרבי יהודה דהכא אמר ר"מ בלא ראות לרבוט
את הסומא אע"ג דלת ליה ידיעה שלימה דקסבר מקצת ידיעה ככל ידיעה ונמתני' מני דלית יכול להפר בידיעה זו בו ביום אלא
דהיינו ר' יהודה דהוא בר פלוגתיה דר"מ יפר בו ביום כזאתה ידיעה אלא ס"ל דמקצת ידיעה ככל ידיעה ורישא דקמתי דיפר ביום שלאחריו
לא קשיא דסבירא לן דכל שאינו יודע שיש מפירין אפילו מקצת ידיעה לא הוה. ולפיכך שכתב דפרישנא בתמתניתין ר"מ דאמר לא יפר
ביום שלאחריו קאמר ורבנן דפליגי עליה נמי ביום שלאחריו קאמרי משום דמקצת ידיעה לאו ככל ידיעה דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא
יפטייה קתנא שמתנן שהריש' ליקים אכל ידע שיהי יכול להפר מ"מ חיל בתר סבירא דדוף סוף שמע ולא הפיר:

פירוש הרא"ש

מתני' יודע אני שיש
נדרים כו'. הן תשנה
פרישתי לעיל כשכלי
פ' (ולא נדרים) נענה
התלמוד:] ג' ורבינו
ב"א ראות שיש א"סומא
דבר ר' יהודה ר"ס
אומר לרבוט את הסומא.
אלה ר"מ נהר סבירא
אין ולא נהר קרינא
דקרא דמשמעתא דקרא
לא משמעת סומא שפטייה
דקרא משמע שיהיה מוכרז
בשכל ע"ש ראוהו אכל רבא
לד אחר אפי"ה מוכרז
שומע סוף חן דאוהו
אי"כ יודע דמתני' נמי נתי
שאינו יודע שיש מפירין
יפטייה קתנא שמתנן שהריש' ליקים אכל ידע שיהי יכול להפר מ"מ חיל בתר סבירא דדוף סוף שמע ולא הפיר:

הפר לתמיס אינו מופר. אלא מה שהפרה נמקצת לאו שמה הפרה
עד שיפר חף לענינים: קונם תאנה זו שאני טועמת וענבה זו
שאני טועמת בתשנתו: מה שאם קיים לענינים לא קיים לתמיס ועליון שני לאוין זו:

גב' חף יפרנו ממנו. ואם הפר

למקצתו הפר כולו: ולר"ע רבי
ישמעאל קמחיה גבי יפרנו מי כתיב
יפר ממנו גבי הקמה איכא למדרש
הכי דהא כתיב יקימו לשון יקום
ממנו (ל) דלא שויה רבנן למימר
דהקמה עיקר: זו דברי ר' ישמעאל
ור"ע. דמרווייחו מודו בהקמה אכל
חכמים אומרים מקצת הקמה להפרה
מה הפרה נמקצת מה שהפר לא
הופר דהא לא כתיב יפר ממנו חף
הקמה מה שקיים לא קיים אע"ג
דאיכא למדרש יקום ממנו (ל) דלא
שויה רבנן למימר דהקמה עיקר:
אמר רבא. מתני' דקא משוי חילוק
בין קונם תמיס וענינים שאני
טועמת להיכא דלמרה קונם תאנה
שאני טועמת וענבה שאני טועמת
לחייבה שני לאוין משום הלשון ר"ש
הוה דלמר (שבעית דף לו): היכא
דמכעוהו ה' בני חסם ואמר שבעית
שאני חייב לא לך ולא לך שאם נשבע
לשקר אינו חייב בזה שבעה אלא

קרבן אחד: עד שיאמר שבעית (א) של כל אחד ואחד. דלמר שבעה לא
לך שבעה לא לך דחייב על כל אחד ואחד קרבן: ב"ר' יודע אני שיש
נדרים. שאדם יכול לנדר: אכל איני יודע שיש מפירין. ששום אדם בעולם
יכול להפר נדר ואחר כן נודע לו שהפרה מועלת: יפר לה. לאחר
ומן כשנודע שיכול להפר דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרה
לא קרינא ביה ביום שמעו אלא השמא כזאתה יום שנודע לו שיכול
להפר לה: יודע אני שיש מפירין. שהפרה מועלת לנדר אכל איני
יודע אם נדר זה נדר גמור הוא ונמנע ולא הפר בו ביום: ר"מ
אומר לא יפר. לאחר ומן כשנודע לו שגדר הוא חף ור"ן
דהואיל והוא ידע בטיב הפרה ולא הפר פושע הוא (מ"מ א"ן נדר
הוא שפיר עבד דמפר אי לאו נדר הוא מאי איכפת ליה מאי דהפר
ואיכא מקצת שמיעה ככל שמיעה: ומכמים אומרים יפר. הואיל
ולא הוכרח הדבר ואע"ג דאיכא מקצת שמיעה אינה ככל שמיעה. חכמים
דמתניתין היינו רבי יהודה: ג' ר' אומר בלא ראות פרט
לסומא. שהרג כשגוג שאינו גולה (ו) דאמר בלא ראות זה
שהרגו לא ראוהו דליתו ראוהו לא היה הורגו מכלל דיש ספק בדיו
לראות ואינו רואה דליתו גולה (דלמרה) (דסד"א) מקצת ידיעה
לסומא כזאתה תליא דרוב סומאן מבייני לקול הברה
מתיכן הוה יוצאה ואמה קצת ידיעה ככל ידיעה היא דקרא לא מיידי
אלא היכא ידיעה לחבריה דהוה התם אלא דלא מיכוין למתקליה
כדכתיב

אמר ר' מאיר לנטינו. ר' מאיר
אומר לא יפר. דכיון
ידע דנדרה יש מפירין,
כשמיעה בעלתא דמי
ואיני ליה למפר מעיקרה,
ודכמיס אומרים יפר.
עכשיו, דכיון דלא ידע
תתחלה דהאי נדר נרין
הפרה, נמי שבעת עכשיו
דמי ולא לתתילה, דלעיל
הוה בלא ראות. משמע
שכא רואה במקום אחר
וחיל הוה בלא ראות כ"כ
זו משמע שאין לא יפר
אכל רואה במקום אחר,
פרט לסומא. שאינו רואה
ביום המקום (מכאן ז"ל.)

(א) (לעיל סו. ושי"ן. ט) לעיל
ע"ה. (ג) ממת ט. (ב) נ"ק
פ"ו. (ד) ו"כ ש"ן לעמוד
הקדמס. (ה) ר"א מ"ב.

תורה אור השלם

ו. או בכל אבן אשיר
ימות בה בלא ראות ח"ל
עליו וימות הוא לא אוב
לו ולא מבקש ר"ע.ו.
במדבר לו כב

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה ולי עקיבא
ו"י יקום ממנו הפיר'
ואח"כ הפיר' זו דברי ר"י
לא תהיה ברלו דהא לא
כתיב יפר ממנו חף הקמה
מה שקיים במקצת לא
יקום כולו אע"ג דאיכא
למדרש יקום ממנו דלא
שויה רבנן למימר דהקמה
עיקר פ"ג: (ג) ד"ה עד
שיאמר שבעית לכל אחד
כ"ל ויכתיב כ"ל מתקן:
(ד) ד"ה ורבינו ו"י
שאני גולה דרבי קאמר
בלא ראות ו"י ספק
כדו לראות פירט לסומא
דאינו רואה דליתו גולה
אלמא דאמר' דאיכא
מקצת ידיעה לסומא ו"י
קצת ידיעה ככל ידיעה:

גליון הש"ס

בד"רין ד"ה אבל חכמים
אומרים אלמא ו"י. ש"ן
נרין לעיל דף פ"ג ע"ב ע"ה
(ו"ה א"ר:)

מוסף רש"י

יודע אני שיש נדרים.
הכי שבעת חלשו שניה
ולא הפר לה ואחר לחבר
מתאן יודע אני שיש נדר.
שששה נדרות אסורה כמה
שנדרה. אבל איני יודע
שיש מפירין. דלפסקי
מתקנה לך לא הפסדי
לה. יפר. דכיון דלא הוה
ידע שיש מפירין, מה היה
ליה למעבר, נפשה ממי
שלא שמת (לעיל ע"ה).
יפר. ביום שבעת יפר,
דמקצת ידיעה ככל ידיעה
(רמ"מ בשי"ן). אבל איני
יודע שזה נדר. משום
לרין לנטינו. ר' מאיר
אומר לא יפר. דכיון
ידע דנדרה יש מפירין,
כשמיעה בעלתא דמי
ואיני ליה למפר מעיקרה,
ודכמיס אומרים יפר.
עכשיו, דכיון דלא ידע
תתחלה דהאי נדר נרין
הפרה, נמי שבעת עכשיו
דמי ולא לתתילה, דלעיל
הוה בלא ראות. משמע
שכא רואה במקום אחר
וחיל הוה בלא ראות כ"כ
זו משמע שאין לא יפר
אכל רואה במקום אחר,
פרט לסומא. שאינו רואה
ביום המקום (מכאן ז"ל.)